

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Проректор з навчально-методичної роботи

Карина НЕМАШКАЛЮ

«Організаційна поведінка»

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	073 «Менеджмент»
Освітній рівень	другий (магістерський)
Освітня програма	«Міжнародний IT-менеджмент»

Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Завідувач кафедри
міжнародної економіки і менеджменту

Надія ПРОСКУРНИНА

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародної економіки і менеджменту
Протокол № 1 від 27.09.2021 р.

Розробник:

Піддубна Л.І., д.е.н., проф. кафедри міжнародної економіки і менеджменту

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Зміни, які відбуваються у внутрішньому та зовнішньому середовищі підприємств, поява нових видів організацій, сучасних знань про людську поведінку обумовлюють необхідність розробки та реалізації на практиці моделей організаційної поведінки, що відповідають вимогам сьогодення. Знання про закономірності і соціально-психологічні особливості поведінки людини в організаціях розглядається сьогодні як невід'ємна складова компетенцій менеджера.

Організація ефективного управління та взаємодії людей у сучасних організаціях передбачає необхідність планування та координації спільної діяльності. Таким чином, менеджери постійно перебувають під впливом окремих індивідів, груп чи організаційних структур, що безумовно впливає на ефективність та результати їх діяльності. У цьому контексті вивчення дисципліни "Організаційна поведінка" є важливою складовою підготовки сучасного управлінця.

Навчальна дисципліна «Організаційна поведінка» є обов'язковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців спеціальності 073 "Менеджмент» ОПП «Міжнародний ІТ-менеджмент»

Метою викладання дисципліни «Організаційна поведінка» є вивчення індивідуально-психологічних характеристик особистості, її мотивації та ставлення до різних складових трудового процесу, вертикальних і горизонтальних комунікацій та міжособистісних стосунків, тенденцій організаційного розвитку та реакцій на зміни, що дасть можливість ідентифікувати, розуміти та прогнозувати людську поведінку в конкретних ситуаціях задля підвищення ефективності організації.

Об'єктом вивчення дисципліни є процес індивідуальної і групової поведінки співробітників в організації та поведінки організації в цілому.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення закономірностей, методів та принципів управління організаційною поведінкою індивідів, груп та системи в цілому.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1М
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	Залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Економіка підприємства	Комунікації та діловий протокол
Менеджмент	Глобальна економіка
Управління персоналом	Проектний менеджмент в ІТ-бізнесі
Управління комунікаціями міжнародного ІТ-проекту	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Навчальна дисципліна «Організаційна поведінка» забезпечує набуття здобувачами освіти інтегральної компетентності – здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог

Компетентності	Результати навчання
СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани	РН2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення
СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани	РН5. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах
СК10. Здатність до управління організацією та її розвитком	
СК12. Здатність оцінити фінансово-економічні показники проекту	
СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;	РН8. Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією;
СК8. Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом СК6. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми	РН10. Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач
СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани	РН11. Мати навички забезпечення особистого професійного розвитку та планування власного часу
ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети	РН12. Мати навички делегування повноважень та керівництва організацією (підрозділом);

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ОРГАНІЗАЦІЙНА ПОВЕДІНКА ІНДИВІДУУМУ ТА ГРУПИ

Тема 1. Головні аспекти управління. Концепція організаційної поведінки

Складові, предмет і об'єкт організаційної поведінки. Теорії організаційної поведінки. Моделі організаційної поведінки. Тенденції розвитку організаційної поведінки.

Практичне заняття

Завдання «Значення організацій у житті людини». Розгляд кейсів та управлінських ситуацій

Самостійна робота

Визначення особливостей функціонування організацій у сучасному VUCA-середовищі.

Тема 2. Управління поведінкою індивіда

Структура індивідуального рівня поведінки. Характерні риси особистості, пов'язані з її поведінкою в організації. Адаптація працівників до організаційного оточення. Соціальні ролі в організації. «Я»-концепція та її вплив на поведінку людини в організації. Модель Майерс-Бриггс. Комбінування типів особистості і особливості поведінкових реакцій. Методи

визначення типу особистості та моделювання програм індивідуальної поведінки. Психогеометрична концепція особистості. Маніпулятивна поведінка та заходи з її обмеження. Психологічні методи впливу на працівників.

Практичне заняття

Тренінг «Корабельна аварія». Завдання «Ідентифікація соціальних ролей людини»

Самостійна робота

Визначення типу особистості з використанням тесту Майєрс-Бриггс.

Тема 3 Мотивація і результативність організації

Сутність мотивації. Класифікація теорій мотивації. Змістовні теорії мотивації поведінки індивіда та їх практичне використання. Процесійні теорії мотивації поведінки індивіда та їх використання. Створення ефективної системи мотивації персоналу.

Практичне заняття

Виконання завдання «Маніпуляційні технології у менеджменті». Розгляд кейсів

Самостійна робота

Змістовні та процесійні теорії мотивації та їх використання в управлінні організаціями

Тема 4. Формування групової поведінки в організації. Управління конфліктами

Сутність, види та характеристика груп, причини їх виникнення. Стадії розвитку та розподіл ролей у групах. Міжгрупова поведінка та управління конфліктами

Практичне заняття

Ділова гра «Складна розмова», «Поведінка у конфліктній ситуації»

Самостійна робота

Закріплення матеріалу з управління конфліктами.

Тема 5. Управління командами у проектному менеджменті

Сутність, середа та життєвий цикл. Проекту. Процеси та галузі знань проектного менеджменту. Групи процесів ініціації та планування проекту. Групи процесів виконання моніторингу та закриття проектів. Основні фактори успіху ефективної командної роботи.

Практичне заняття

Розв'язання задач з визначення КРІ для учасників проекту

Самостійна робота

Виконання завдання «Особливості роботи проектного менеджера у різних організаціях»

Змістовий модуль 2. УПРАВЛІННЯ ПОВЕДІНКОЮ ОРГАНІЗАЦІЙ

Тема 6. Влада і лідерство в організації

Визначення лідерства. Лідерство і управління. Підходи до вивчення лідерства. Форми влади. Стратегії розширення меж влади. Стили управління. Типологія керівників

Практичне заняття

Розгляд кейсу «Проектний детектив». Виконання завдання «Основи влади в організації».

Самостійна робота

Проходження тесту «Стили поведінки керівника» з використанням теорії лідерства Херсі-Бланчарда.

Тема 7. Комунікативна поведінка в організації

Процес комунікації в організаціях. Вплив глобалізації на комунікації. Міжособистісні комунікації та їх бар'єри. Організаційні комунікації. Управління комунікаціями в організації.

Практичне заняття

Ділова гра «Таємний зміст повідомлення»

Самостійна робота

Виконання завдання «Емпатійний відгук»

Тема 8. Глобалізація і культурний вплив. Організаційна культура як фактор конкурентоспроможності організації

Сутність поняття, елементи та функції «організаційної культури». Формування організаційної культури. Типи організаційної культури. Особливості національних культур та їх вплив на культуру організації

Практичне заняття

Кейс «Особливості організаційної культури міжнародних компаній».

Самостійна робота

Вплив глобалізації на формування корпоративної культури. Визначення особливостей України за моделлю Г.Хофстеде

Тема 9. Розвиток організаційної ефективності

Поняття організаційного розвитку. Проблеми організаційного розвитку. Моделі організаційного розвитку. Зміни в організації. Проблеми управління змінами. Опір змінам в організаціях. Методи подолання протидії змінам

Практичне заняття

Виконання практичного завдання «Зміни і супротив до змін».

Самостійна робота

Виконання завдання кейсу «Подолання стереотипів»

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни «Організаційна поведінка» для реалізації визначених компетентностей освітньої програми та засвоєння змісту передбачає використання активних аудиторних форм і методів викладання (проблемні лекції, дискусії тощо) у поєднанні з виконанням здобувачами індивідуальних завдань за певною проблемою (підготовка аналітичних матеріалів творчих проєктів, виступи на семінарських заняттях та інше).

Для формування компетентностей та досягнення результатів навчання під час лекцій і практичних занять використовуються різноманітні форми та методи навчання: установчі лекції (тема 1), проблемні лекції (теми 2,5,8), оглядові лекції (теми 3,4,6,7,9).

Практичні заняття проводяться у вигляді спеціально розроблених практичних робіт під час виконання яких у повній мірі використовуються методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності, методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності, методи контролю і самоконтролю ефективності навчально-пізнавальної діяльності. Зокрема, це моделювання професійних ситуацій (теми 1,3), робота в малих групах (теми 2, 4,5), створення ситуацій пізнавальної новизни (теми 9), аналітичні, синтетичні методи (теми 6,7,8). На всіх заняттях широко використовуються методи презентації знань.

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни «Організаційна поведінка» здійснюється за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання.

Оцінювання здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять підсумковою кількістю набраних балів (максимальна сума – 100 балів).

На практичних заняттях здобувачем може бути отримано максимально 100 балів, а саме: за колоквіуми (1 -15 балів, 2 - 40 балів) – максимально 55 бали, за поточні практичні контрольні роботи (1 – 7 балів, 2 - 8 балів) максимально – 15 балів, за виконання домашніх завдань, презентації – максимально 25 балів, творче завдання – 5 балів.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ЄКТС».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Рейтинг план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція №1-2	Тема 1. Головні аспекти управління. Концепція організаційної поведінки.		
	Практичне заняття	Практичне заняття №1-2. Тема 1. Головні аспекти управління. Концепція організаційної поведінки	Опитування	2
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Домашнє завдання	3
Тема 2	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція №3-4	Тема 2. Управління поведінкою індивіда		
	Практичне заняття	Практичне заняття №3-4. Тема 2. Управління поведінкою індивіда.	Доповідь	4
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел тематикою «Становлення глобального менеджменту»	Поточна КР	7
Тема 3	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою «Мотивація і результативність організації»		
Тема 4	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція №5	Тема 4. Формування групової поведінки в організації. Управління конфліктами		
	Практичне заняття	Практичне заняття №5. Тема 4. Формування групової поведінки в організації. Управління конфліктами	Доповідь	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання	Пошук, підбір та огляд літературних		

	до самостійного опрацювання	джерел за заданою тематикою		
Тема 5	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція №6-7	Тема 5. Управління командами у проектному менеджменті		
	Практичне заняття	Практичне заняття №6 -7 Тема 5. Управління командами у проектному менеджменті	Опитування, Доповідь	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Колоквіум	15
Тема 6.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція №8	Тема 6. Влада і лідерство в організації. Тема 7. Комунікативна поведінка в організації		
	Практичне заняття	Практичне заняття № 8. Тема 7. Комунікативна поведінка в організації.	Опитування	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Поточна КР	8
Тема 7	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою. Тема 7. Комунікативна поведінка в організації		
Тема 8	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція №9	Тема 8. Глобалізація і культурний вплив. Організаційна культура як фактор конкурентоспроможності організації		
	Практичне заняття	Практичне заняття № 9 Тема 8. Глобалізація і культурний вплив. Організаційна культура як фактор конкурентоспроможності організації	Доповідь	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Індивідуальне завдання	Презентація	5
Тема 9	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція №10	Тема 9. Розвиток організаційної ефективності		
	Практичне заняття	Практичне заняття № 10. Тема 9. Розвиток організаційної ефективності	Доповідь	2
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Колоквіум	40
		Всього		100

Рекомендована література

Основна:

1. Лепейко Т. І. Організаційна поведінка : навчальний посібник / Т. І. Лепейко, С. В. Лукашев, О. М. Миронова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 156 с. (Укр. мов.)
2. Лефтеров В.О., Алексенцева-Тімченко К.С. Організаційна поведінка: навчально-методичні рекомендації (в допомогу до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти ступеня магістра факультету психології, політології та соціології) / В.О. Лефтеров, К.С. Алексенцева-Тімченко. – Одеса: Фенікс, 2018. – 31 с.
3. Микитюк Н. Є. Організаційна поведінка: Конспект лекцій. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2020. – 95 с
4. Молчанова А. О., Воляник І. В., Кондратьєва В. П. Організаційна поведінка: Навч. посібн. / за наук. ред. А. О. Молчанової. – Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», – 2015. – 176с.
5. Новак В. О. Організаційна поведінка: підручник / В. О. Новак, Т. Л.Мостенська, О. В.Ільєнко – К.: Кондор, 2013. – 498 с.
6. Організаційна поведінка. Аспекти ефективного підприємництва / [П. Д. Дудкін, О. Б. Мосій, О. М. Владимир та ін.]. – Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2015. – 252 с..

Додаткова:

1. Басенко В. П. Организационное поведение: современные аспекты трудовых отношений: Учебное пособие / В. П. Басенко, Б. М. Жуков, А. А. Романов. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2012. – 384 с
2. Власова А. М. Організаційна поведінка: навч.посіб./ А. М.Власова, Л. М.Савчук, В. Б.Савінова – К.: КНЕУ, 1998. – 96 с
3. Гіл, Чарлз В.Л. Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку: Пер. з англ.— К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. — 856с.
4. Молчанова А. О., Воляник І. В., Кондратьєва В. П. Організаційна поведінка: Навч. посібн. / за наук. ред. А. О. Молчанової. – ІваноФранківськ, «ЛілеяНВ», – 2015. – 176 с
5. Гибсон Дж.Л. Иванцевич Д.М., Донелли Д.Х. Организации: поведение, структура, процессы: Пер. с англ. – 8-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2000. – XXVI, 6625с.
6. Дорофеева Л.И. Организационное поведение: УМК для студентов, обучающихся по направлениям «Менеджмент» и «Управление персоналом» для подготовки бакалавров, 2-изд., перераб. и доп. – Саратов: Издательство «Саратовский источник», 2014. – 394с.

Інформаційні ресурси:

1. Сторінка навчальної дисципліни «Організаційна поведінка 073 «Менеджмент»» на сайті ПНС ХНЕУ ім.С. Кузнеця) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7735>
2. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.kiev.ua.
3. Державний комітет статистики. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
4. Державна служба України з питань праці – Режим доступу : <https://dsp.gov.ua/mizhnarodna-orhanizatsiia-pratsi-mop/>